

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

İSTİÂZE

***"Kur'an'a başlamak için şeytanı taşlamak
ve şerden uzaklaşmak"***

İÇİNDEKİLER

İSTİÂZE	1
İstiâze; Anlam ve Mâhiyeti	1
Kur'an ve İstiâze	2
Şeytandan Kurtuluş, Allah'a Sığınmakla Sağlanır.....	4
Sığınan, Kendisine Sığınılan ve Kendisinden Sığınılan.....	6
Şeytanın İbâdetlere Tasallutu ve Şeytanı Kaçıran Şey	7
Günümüzde İstiaze Anlayışı	9
Allah'a Sığınma Tarzı Nasıl Olmalı?	13
İstiâze Şuurunun Bize Kazandıracığı Anlayış ve Davranışlar	17

"Kur'an okumak istediğin zaman, kovulmuş şeytandan Allah'a sığın (Seni şeytanın vesveselerinden korumasını Allah'tan iste; 'Euzü billahi mineşşeytanirracim' de)." (16/Nahl, 98)

İstiâze; Anlam ve Mâhiyeti

İstiaze: Euzü çekmek, "Euzü billahi mineşşeytanirracim" demektir. İstiaze kelimesi, sığınma, bağlanma, güvenme ve korunma istemek anlamlarına gelir. Şeytandan ve her türlü şerlerden Allah'ın korumasına ve yardımına sığınmaya istiaze denir.

Euzü billahi mineşşeytanirracim: "Kovulmuş şeytanın şerrinden, her türlü kötülüğünden Allah'a sığınırım." anlamına gelir; "Şeytanın ahiret ve dünya işleriyle ilgili hususlarda bana zarar vermesinden veya yapmakla emrolunduğum şeylerden beni alıkoymasından Allah'a sığınır ve O'nun yardımıyla korunurum." **İstiaze, insanların kötülüklerden korunabilmeleri için bütün ilahi emir ve yasaklara uyarak, söz ve işleriyle Allah'a sığınma istemelerini ifade eder.**

Bir imtihan yeri olan dünya hayatında **insanın en büyük düşmanı şeytandır**. O, insanı aldatmaya, doğru yoldan saptırmaya çalışmaktadır. Bunu gerçekleştirmek için de gizli açık her yola başvurur. Bu nedenle mü'min, şeytanın oyunlarına karşı daima uyanık olmalı, aklını kullanarak Kur'an'ın gösterdiği yoldan gitmelidir. İnsana yaraşan, daima Rabbına sığınması, koruyucusunun O olduğunu bilmesidir.

Kur'an ve İstiâze

Allah'a sığınmak anlamında "*istiâze*" ve bu kelimenin kökü olan "*âze*" ve türevleri Kur'ân-ı Kerim'de toplam 17 yerde geçmektedir. "*Allah'ı sığın*" anlamında "*isteiz*" 4 yerde (7/A'râf, 200; 16/Nahl, 98; 40/Mü'min, 56; 41/Fussilet, 36) geçmekte, "*ben sığınırım*" anlamında "*eûzü*" kelimesi 7 yerde (2/Bakara, 67; 11/Hûd, 47; 19/Meryem, 18; 23/Mü'minûn, 97, 98; 113/Felak, 1; 114/Nâs, 1), "*ben sığındım*" anlamına gelen "*uztü*" 2 yerde (40/Mü'min, 27; 44/Duhân, 20) kullanılır.

Yine "*sığınırılar*" anlamındaki "*yeûzûne*" kelimesi 1 yerde (72/Cinn, 6) "*ondan sığınyorum*" manasına gelen "*üîzühâ*" 1 yerde (3/Âl-i İmrân, 36) ve yine "*sığınırım*" anlamında kullanılan "*meâz*" kelimesi de iki yerde (12/Yûsuf, 23, 79) kullanılır.

Kur'an okunduğunda O'ndan yeterince yararlanmak, öncelikle şeytan ve her çeşit şeytanî düşünceden Allah'a sığınmakla mümkündür. Allah Teâlâ şöyle buyurmaktadır: "*Kur'an okumak istediğin zaman, kovulmuş şeytandan Allah'a sığın (Seni şeytanın vesveselerinden korumasını Allah'tan iste; 'Euzü billahi mineşşeytanirracim' de).*" (16/Nahl, 98)

Kur'an, Allah'ın insanlara gönderdiği tâlimatıdır. Şeytan, Kur'an okuyan kişiyi, Kur'an'ı anlamaktan, doğru yorumlamaktan ve onunla amel etmekten vazgeçirmek için var gücüyle uğraşır. Kalbine vesvese sokarak Kur'an üzerinde düşünmekten onu alıkoymaya çalışır. Kur'an okumaya istiaze ile başlayarak, Kur'an'ı yanlış anlamaya, yanlış yorumlamaya, O'nun iniş gayesi dışında bir okumaya sevkedecek her türlü şeytanî düşünce, akım ve yaklaşımdan Allah'a sığınırız. Allah'ın kelamını okuduğu veya bildiği halde Ondan yararlanamayan şeytanî özelliklerden de Allah'a sığınırız.

Şeytanın şerrinden Allah'a sığınmak, Kur'an tilavetine zemin hazırlamak için bir mukaddimedir. Böylece okuyan, samimi bir kalb ve açık bir zihinle Kur'an'ı okumağa başlar.

Bilindiği gibi, namaz kılmadan önce, vücut ve gönül Allah'ın huzuruna çıkmaya hazırlanmalı, bunun için de abdest alınmalıdır. **Namaz için abdest ne ise, Kur'an okumak için de istiaze odur.** Cafer b. Sadık, "Kur'an okunmak istendiğinde ve diğer ibadetlerden önce istiaze'nin emredilmesinin sebebi, dilini gıybet, yalan ve dedikodu gibi kötü işlerle kirleten insanın istiaze ile onu temizlemesi, böylece her türlü noksanlıklardan uzak olan Rabb'inin kelamını temiz bir lisanla okumasıdır." demiştir.

Ayette hitabın Peygamber Efendimiz'e yöneltilmiş olması ve "Kur'an okumak istediğin zaman" ifadesinin bulunması, şeytandan sığınmanın sadece Peygamberimiz'e has olduğunu ve bunun sadece Kur'an okunacak zamanlarda olacağını ifade etmez. Hitap, Peygamberimiz'in şahsında bütün müslümanlaradır. Kur'an okunduğunda böyle bir ihtiyaç söz konusu ise, diğer ameller için elbette buna çok daha ihtiyaç vardır. (1)

Şeytandan Kurtuluş, Allah'a Sığınmakla Sağlanır

Allah, insanlara görülen ve görülmeyen, bilinen ve bilinmeyen bütün kötü ve korkunç şeylerden Kendisi'ne sığınmalarını emrediyor. *"Eğer seni şeytan (vesvese vererek) dırter kışkırtırsa hemen Allah'a sığın."* (41/Fussilet, 36)

Allah, insanlara himayesine iltica etmelerini bildirmiş oluyor. Bu ifadeden Allah'ın himayesine sığınmayı gerektiren pek çok kötülüklerin var olduğu açık olarak anlaşılmaktadır.

Kötülüğün kaynağı ister bizzat şeytan, isterse onun oyuncağı haline gelmiş bir kısım insanlar olsun, bu kötülüğü defetmenin mümkün olduğu bilinmelidir. **Şeytandan kurtuluş, tüm yaratıkların yaratıcısı ve Rabbi olan Allah'a sığınmak, O'nun hayat nizamı olan İslam Dininin emir ve yasaklarına uymakla mümkündür.**

İnsanlar ona tutunarak semaya doğru yükselsinler diye Allah'ın gökten indirip bize uzattığı ipine (Kur'an'a) dört elle sarılarak yapışmamız gerekiyor. Kopması mümkün olmayan Allah'ın ipini bırakıp, boynumuza ve beynimize kement gibi geçirilmek için hazırlanmış şeytanın ipini, yularını istemediğimizi ilan etmeliyiz. İşte bu özgürlük ilanının adı ve andı, istiazedir. Rabbımız'ın Daru's-selama (cennete) davetiyesi olan Kitab'ı, istenildiği gibi okumazsak, davete icabet edemeyiz. Ana vatanımıza, baba yurdumuza hicretimizi gerçekleştirmemiz, vuslata ermemiz için zor sınavlardan başarıyla geçmemiz gerekiyor. İşte, insan ve cin şeytanlarıyla kıyasıya mücadelenin zafer parolasıdır istiâze.

Allah'a güvenip bağlananlara, hayat görüşü ve yaşama biçimi olarak İslam'a yönelenlere şeytanın hâkimiyeti ve ciddi bir etkisi olamaz. Çünkü bu nitelikteki mü'minler, Kur'an'ı hayatlarında

uygulamak için okumuşlar ve Allah'ın emirlerine teslim olarak O'na sığınmışlardır. Her yere kolayca sızabilen şeytan, bu nizamı sığınanlara yaklaşılamaz. Zaman zaman vesvese verse de kendi buyruğu altına alamaz onları. Bunun için, mü'minler, Allah'ın askerleridir; şeytanın askerleri olmazlar. Kur'ânî anlamdaki istiaze, şeytandan, onun temsilcisi olduğu tüm kötülüklerden Allah'a sığınmayı, O'na inanmayı ve Allah'ı her şeye kadir bir ilah tanıyıp buna göre kulluk vazifesine sarılmayı ifade etmektedir.

İnsanoğlu, fitratı gereği nefsanî ve hayvanî duygulara sahiptir. Bu duyguları açıkça ve gizli olarak kötü yolda tahrik eden düzenler, tâğutlar, insan ve cin şeytanları her zaman var olagelmıştır. Bunların her türlü kötülüklerinden uzak kalmak ve korunmak, ancak Allah'ın bildirdiği esaslara uyarak O'na sığınmakla mümkündür. Bu konuda insana düşen görev, her şeyden önce düşmanlarını tanımak ve onları kendinden uzaklaştırmaktır. Ancak, insanın bu mücadeleyi kazanması için Allah'ın yardımına ihtiyacı vardır. Allah, mü'minlere bu savaşı kazanabilmeleri için, takip edecekleri metodu göstermiştir. (2)

"Eğer şeytandan gelen kötü bir düşünce seni dürtecek olursa, hemen Allah'a sığın. Çünkü O işitendir, bilendir." (41/Fussilet, 36)
"Mü'minlere ve Rablerine güvenip dayananlara o şeytanın bir gücü yoktur. Onun gücü, sadece kendisini dost tutanlara ve Allah'a ortak koşanlaradır. O sadece onları kandırabilir." (16/Nahl, 99-100)
"Sen onların sana yaptığı kötülüğü, en güzel şeyle sav. Kötülüğe iyilikle karşılık ver. Biz onların seni ne kötü sıfatlarla vasıflandıracaklarını biliyoruz. Ve de ki: "Rabbim, şeytanların kışkırtmalarından Sana sığınırım ve onların yanımda bulunmalarından Sana sığınırım Rabbim." (23/Mü'minûn, 96-98)

İlgili ayet ve hadislerden anlaşılan istiaze; İnsanın Allah'a sığınmak istemesi, O'nun rahmetine iltica etmesi, İslam'ın esaslarına teslim olarak tüm kötülüklerden korunma isteğini diliyle söylemesi, kalbiyle bu anlayışta olması demektir.

Sığınan, Kendisine Sığınılan ve Kendisinden Sığınılan

İstiaze'de üç öge vardır: "Sığınan", "Kendisine sığınılan" ve "kendisinden sığınılan". Sığınan ve sığınmaya muhtaç olan sadece bir şahıs değildir. Bütün yaratıklar O'na sığınmaya muhtaçtır. Peygamberlerin de sık sık Allah'a sığındıklarını, bu konuda da bize örnek olduklarını Kur'an'dan öğrenmekteyiz. Sığınmaya ihtiyacımız olduğunu kabul etmek, âciz ve zayıflığımızı, âciz olmayan birinin yardımına ihtiyacımız olduğunu kabullenip itiraf etmek demektir. Bu anlayış da bizi, yaratılış amacımız olan kulluk ve ibadet şuuruna ulaştırır.

Kendisine sığınılan ve sığınılması gereken yüce varlığın, sadece Allah olduğunu biliyoruz. O'nun hak dini, O'nun emir ve yasakları, insanlığı tüm kötülüklerden koruyan ilâhî bir sığınaktır.

Kendisinden kaçınılan, kötülüğünden sakınılması gereken varlığın şeytan ve onun temsilcisi bulunduğu tüm şerler olduğu, şeytanın cinlerden olduğu gibi, insan cinsinden de olabileceği Kur'an'dan anlaşılmaktadır.

İnsanların, Allah'a sığınmaları, O'nun emirlerine bağlı kalarak, yasaklarından kaçınarak, azgın ve kovulmuş şeytandan ve her türlü kötülük ve günahlardan uzaklaşmalarıyla mümkündür. Allah'ın istekleri doğrultusunda yaşayış ve kötülüklerden kaçış; Allah'a sığınıştır. Bunun için insan, daima Kur'an'a yönelmeli, O'ndaki gerçekleri Allah'ın istediği şekilde yerine getirmelidir.

Kur'an'ın bildirdiği ilâhî kuralları yerine getirirken, onu Allah'ın dininden uzaklaştıran bir duygunun, düşüncenin, varlığın, sistemin şeytan veya onun temsilcisi durumundaki şeytanî bir kötülüğün olabileceği bilincinde bulunmalıdır.

Kur'an okurken, namaza başlarken istiaze terkedilmez. Çünkü şeytan bu ibadetleri de hakkıyla yaptırmamak için peşimizi namazda ve kıraatte bile bırakmaz.

Şeytanın İbâdetlere Tasallutu ve Şeytanı Kaçıran Şey

Namaz kılarken, ibadet bilinciyle ilgisi olmayan dünyevî konular çoğumuzun aklına gelmiyor mu? İstiaze şuurundan mahrum olduğumuz için şeytan bizi namazda bile meşgul etmiyor mu? Sahih hadis kitaplarının hemen hepsinde şu hadis-i şerif rivayeti vardır:

"Namaz için ezan okunduğu zaman, şeytan oradan sesli sesli yellenerek uzaklaşır, ezanı duyamayacağı yere kadar kaçır. Ezan bitince geri gelir. İkamete başlanınca yine uzaklaşır, ikamet bitince geri dönüp kişi ile kalbinin arasına girer ve "şunu hatırla" , "bunu düşün" diye insanın aklında daha önce hiç olmayan şeylerle vesvese verir. Öyle ki (buna kapılan) kişi kaç rekât kıldığını bilemeyecek hale gelir." (Buhari, Ezan 4, Amel fi's-Salat 18, Sehv 6; Müslim, Salat 19, Mesacid 89; Ebu Davud, Salat 31; Nesai, Ezan 30; Muvatta, Nida 6; Kütüb-i SitteTercümesi, 8/ 320)

Rasülüllah, bu hadisinde, insî ve cinnî şeytanların ezandan duyduğu rahatsızlığı belîğ bir üslupla dile getirmektedir. Ezandan rahatsız olanların tercih edecekleri alternatif meşguliyet ve sesleri, Rasülüllah'ın yellenme sesine benzetmesi de dikkat çekicidir.

Akla şöyle bir soru gelebilir (veya gelmelidir): Kur'an'a başlarken, namaz kılarken, bizden uzaklaşmayan şeytan, namaz kadar önemi büyük ve terkedilmesi caiz olmayan bir ibadet olmadığı halde, ezandan niye kaçır? Cevabı, ezanın mesajında ve sosyalitesindedir. Namaz, ferdî bir ibadettir.

Namazla kişi, sadece kendisini ateşten kurtaracaktır. Ezan ise, tebliğdir, davettir, başkalarının kurtuluşunu istemektir. Mesaj sunmaktır, hakkı haykırmaktır ezan. Peki, her tebliğ, her mesaj şeytanı

kaçırır mı? Vâizlere de, vaazlara da şeytan yaklaşamaz mı? Cevap, ezandaki ifadelerdedir. Ezanda nelerin tebliği yapılmaktadır? Dinin temel esasları, Allah'ın en büyük olduğu, O'ndan başka ilah olmadığı. Başka? Kurtulmak için namaz kılmanın şart olduğu, Önder ve kılavuzun kim olduğu...

Tüm insanların bu esaslara ve namaza davet edilmesidir ezan. Net, pazarlıksız, kesin bir ifadeyle tabliğdir ezan, çünkü şahidlik yapılmaktadır. Ve güzel bir üslûp ve sesle insanlara çağrıdır ezan. Peki, bugünkü ezanlar, şeytanı gerçekten kaçırıyor mu? Cevap yine ezan ifadesinde. Ezana, "ezan-ı Muhammedî" denir. Anlamı, Muhammed (s.a.s.)'e ait çağrı, Muhammedî üslûpla ilân. Demek ki, **sünnete uygun bir usul ve metodla tevhidî mesajın ister minareden, ister başka yerden insanlara sunulması, şeytanları bizden uzaklaştıracaktır.** İnsan ve cin şeytanlarını, korkudan yellene yellene kaçırmak isteyenlere duyurulur.

İnsanların, her türlü kötülüklerden korunabilmeleri için, Allah'a sığınma isteklerini ifade eden istiâze kavramı, günümüzde büyük önem taşımaktadır. Çünkü asrımızda insanlar, her zamankinden daha çok şeytanî tahriklerle karşı karşıya bulunmaktadırlar. İslam'ın bildirdiği gerçeklerin unutulduğu günümüzde, insanlar iyiyi ve kötüyü ayırt edemez hale gelmişlerdir. Bu durum onların işini daha da zorlaştırmaktadır. Çünkü kötülüğe açılan pek çok kapılar yanında iyiliğe açılan tek bir kapı vardır. Bu kapı da hakka, hakikate açılan İslâm kapısıdır. İnsanları her yönden kaplamış olan şerlerin zifiri karanlığı, Kur'an ve sünnet ışığı ile yok edilmedikçe, insanlığın kötülüklerden kurtulması ve Allah'a sığınması mümkün olamaz.

Kur'an ve sünnetten, istiâze'nin, anlam yönüyle iman ve onun gereği olan sâlih amelleri kapsayan bir terim olduğunu öğrenmekteyiz. İnsanların yaşantı şekilleri, onların sahip oldukları inanç, duygu ve düşünceleri ile yakından ilgilidir. İslam'ın iyi olarak bildirdiğini iyilik; kötü olarak bildirdiğini de kötülük kabul etmek öncelikle bir iman işidir. İslam'a göre nelerin iyilik, nelerin kötülük olduğunun bilinmesi ve iyiliklerin yapılıp, kötülüklerden sakınılması da bir uygulama (amel) meselesidir. İstiâze bilinci,

referansını Allah'tan almayan, O'nun ilkelerine ters şeylerin kötü ve şeytanî olduğuna inanmayı ve bu inanca uygun yaşamayı gerektirir. Yine, istiâzenin tevhidî yönü, kelime-i tevhiddeki “lâ ilâhe” diye reddedilen kısım istiâze ile paralellik arzemesinden anlaşılır. Besmele de “illâllah” demektir.

Öyle şeytani düzende ve öyle zalimlerin işgalindeki ortamda imtihan oluyoruz ki, Nasreddin Hoca fıkrasındaki gibi taşlar bağlanmış, köpekler salıverilmiş. Salıverilmiş de ne kelime?! Üstümüze üstümüze saldırtılmış. İşte **istiaze, taşları yerinden oynatmak, azgın köpekleri bağlamaktır.**

Günümüzde İstiaze Anlayışı

Günümüz insanının istiaze anlayışı ve inancı üç bölümde özetlenebilir:

a- Allah tarafından, iyilik ve kötülük olarak bildirilen hüküm ve değerleri kabul etmeyip, Allah'a ve O'nun dininin hükümlerine sığınmayı reddedenler. Bunlar, şeytanın oyuncakları, şeytanın askerleri, şeytanın kul ve köleleri, şeytana tapanlar ve ins şeytanlarıdır.

b- Sözle, yani dilleriyle Allah'a sığındıkları halde, yaptıkları işleriyle şeytanın peşinden gidip, pek çok kötülüğü işleyenler. Bu durumdaki insanlar, gerçek anlamıyla Allah'a sığınmış değildir; O'na sığınmış olduklarını zannedenlerdir.

c- Allah'ın bildirdiği ve yapılmasını emrettiği ilâhî emirlerin tümünü iyilik (hayır), yasaklarını da kötülük (şer) kabul edip, bu inancın gereğini yerine getirenler. Bu özelliğe sahip olanlar, gerçek anlamda Allah'a sığınmış ve kötülüklerden korunmuş olanlardır.

Kur'an'daki âyetlerde ve Peygamberimizin mübarek sözlerinde, insanların kaçınmak zorunda oldukları kötülükler açık olarak ortaya konulmuştur. Günümüzde, insanları, her türlü kötülüklerden korumak için öncelikle onlara bu kötülükleri tanıtmak gerekmektedir. Çünkü şeytanın ve onun temsilcisi olanların hilelerinden biri de kötülüğü, iyilik gibi göstermeleridir.

Ayet ve hadislerde bildirilen kötülüklerden en önemlileri: Şirk, şeytan, kibir ve büyüklenme, cehalet, vesvese, şehvet, heva, hased, şüphecilik, zulüm, gazab, cinler, tüm korkunç şeyler, sihir, büyü, büyücü kadınlar, korkaklık, cimrilik, kötü ömür, fitne, kabir azabı, âcizlik, tembellik, cehennem azabı, deccal fitnesi, yoksulluk sefaleti, zenginlik gurur ve şımarıklığı, iyiliklerin azlığı, batıl inançlar... gibi kötülüklerdir. (3)

Şeytanın taktiklerinden biri de, küçük günahları, mekruhları önemsiz göstermek, sünnetleri, vacibleri olmasa da olur dedirtmektir. Şeytanın bu tâvizlerle açtığı gediğin giderek nasıl genişlediği çevremizdeki nice örnekten kolay anlaşılacaktır. Küçük görülen bir mekruh veya haram, kalpte siyah bir leke oluşturur. Sonra, önemsenmediği ve başka benzerleri de işlendiği zaman, bu mânevî leke, büyüye büyüye bütün kalbi, bütün bünyeyi kaplar. "Hiçbir küçük günah yoktur ki, önemsiz görüldüğü müddetçe büyüyüp büyük günah olmasın; Hiçbir büyük günah yoktur ki, tevbe çeşmesindeki gözyaşı suyuyla küçülüp yok olmasın." Sağlıklı bünyeye giren küçücük, gözle görülemeyen mikroplar, önemsenmez ve temizlenmezse, mikropların nasıl çabuk büyüyüp vücudun tümünü mahvettiklerini biliriz. Kanser, kangren gibi hastalıkların önceden tedbir alınınca hastalıktan kurtuluşun kolay olması, geciktikçe çözümün imkânsızlaşması, manevî mikrop ve hastalıklara da örnek olması açısından önemlidir.

Bir meyvedeki küçük bir çürüğün önemsenmemesi, çürüğün temizlenmemesi sonucunda meyvenin tümünün kısa zamanda ne hale geldiğini hepimiz biliriz. Yine, bir çürük meyvenin, içinde ilişkide bulunduğu ve aynı mekânı paylaştığı diğer sağlam meyvelere nasıl zarar verdiğini de bilmeyenimiz yoktur. Mânevî alanda da durum

bundan farklı değildir. İslâm'ın kendilerinden Allah'a sığınılmasını istediği kötülükler, işlendiği takdirde şeytanın, insana hakim olmasını sağlar. Bu kötülükler şeytanın giriş yollarıdır. Bunlarla şeytan kime yaklaşırsa, ya da kim şeytanın yeryüzündeki temsilcisi olursa, o kişi, artık hakikati göremez. Çünkü Allah'ın nuruyla bakamadığından basireti, firaseti kalkar, bakar kör olur. Tabii, dünyada görülmesi gereken hakkı göremeyenler, gerçek hayatta da kör olarak haşrolunacaktır.

İnsanı kötülöklere sevkeden sebepler, genel olarak, insanın içindeki (dahilî) sebepler ve dışındaki (haricî) sebepler olarak iki bölümde incelenebilir.

İç sebepler: İnsan, arzu edebilen, herhangi bir şeye ilgi duyabilen sosyal bir varlıktır. Bu arzu ve ilgiyi tahrik eden etkenler, düşünceler ve hâtıralardır. Bunlar insanı ya iyiliğe, ya da kötülüğe çağırırlar. Genelde, onu iyiliğe çağıran duygu ve düşüncenin sebebine melek; kötülüğe çağıran sebebe ise şeytan denilmiştir. Şu halde, insanı içinden tahrik edip, onu Allah'a isyana sevkeden her türlü duygu ve düşünce şeytanîdir.

İnsanlığı kötülüğe sevkeden dış sebepler ise pek çoktur. Bunların başında, Allah'tan ve O'nun dininden uzaklaştıran insanlar, sistemler, görüşler ve bunların temsilcileri gelir.

İnsanı, içten veya dıştan, tahrik ederek Allah'a isyana sevkeden her şey, mü'min için bir zarar unsurudur. Bunun için o, kendisini Allah'a isyana sevkeden gizli ve açık düşmanlarıyla savaşmakla emrolunmuştur. İşte bu savaşta insanın ilk kullanacağı silahı istiaze'dir. Kur'an'daki şu ayetler bu gerçeği ifade eder: *“Allah'a ve ahiret gününe inanmayan, Allah'ın ve Rasûlünün haram kıldığını haram saymayan, dinini din edinmeyen kimselerle, küçölüp (boyun eğerek) elleriyle cizye verecekleri zamana kadar savaşın.”* (9/Tevbe, 29) *“Şeytan sizin düşmanınızdır. Siz de onu düşman tutun.”* (35/Fâtır, 6) *“Sana gelen her kötölük de kendi (işlediğin günah yüzü)ndendir.”* (4/Nisa, 79)

İnsan, dünyada iyilikle kötülüğün savaşını yaşar. Bu savaş, karanlıkla aydınlık gibidir. Biri galip olursa, diğeri bulunmaz. Bu savaşa insan, düşmanını iyi tanıyarak başlamalıdır. Burada bilinmesi gereken hakikat, insanın, içindeki düşmanla savaşının, dışındaki düşmanla savaşından daha önemli olduğudur. Çünkü içteki şeytanî duygu ve düşünceler yok edilmeden dış düşmanla savaşılamaz. Ayrıca insan, dıştaki düşmanla savaşında ölürse şehid olur. Allah'ın bir emrini yerine getirdiği için de sevabını alır. Fakat iç düşmanıya mücadelesinde yenilirse, müslüman olarak ölememe ihtimaliyle karşılaşır. Bu durum ise, Allah'a sığınılacak çok büyük bir kötülüktür. Hz. Peygamberimiz'in (s.a.s.): *“Allah'ım, ölüm anında şeytanın beni istilâ ederek yaptıklarımı boşa çıkarmasından, senin doğru yolundan (dininden) yüz çevirmiş olarak ölmekten sana sığınırım.”* buyurarak Allah'a sığınması bu hakikati bütün açıklığı ile ortaya koymaktadır.

Her asırda olduğu gibi, günümüzde de insanlığın uğradığı en büyük felaketler, kendi içinden gelen ve zihnine hâkim olan kötülüklerdir. İnsanın, iç dünyasındaki bozukluk, imansızlık, iradesizlik, yanlış düşünce, aldanış, şüphecilik ve vesvesecilik insanî özelliklerin yok olmasına yol açmıştır. Bu günkü toplum fotoğrafımız, kişisel görüntüde nefret, bencillik, stres, bunalım, cinayet, intihar... toplumsal manzaramızda tek kelimeyle fesat, düzen açısından ise...

İnsanın kalbinde ve düşüncesindeki kötülükler, ya yanlış itikadlardan veya kötü işlerden oluşur. Kim, yaptığı işleriyle şeytanın peşinden giderse, dili ile Allah'ı ansa da o, şeytanın yolundadır. Bu duruma düşmüş insanların gizlice itaat edip dostluk kurdukları şeytandan gelen vesveseyi yok edebilmeleri, Allah'a imanla mümkündür. Peygamberimiz'e gelip, *“Ey Allah'ın Rasülü, içimizde (vesveseden) olduğuna inandığımız bazı şeyler buluyoruz. Onları size söylemeyi uygun bulmuyoruz.”* diyen sahabilere Rasulullah'ın *“Bu, imanın açık belirtisidir.”* buyurması bu gerçeğin isbatıdır. Gerçek anlamda Allah'a iman, şeytanın içinize attığı vesveseyi kabullenmenize engel olan imandır. Şeytanın vesvesesini küçük görmemek, Allah'ın azabına sebep olmasından korkmak, kişinin imanının açık belirtisidir. Şeytan ve onun işi olan tüm kötülüklerden kaçınılmadıkça, Allah'a itaat edilmiş olunamaz. Mü'minin görülebilen

ve görülemeyen pek çok düşmanı vardır. O halde bu düşmanlar, insanı hak yoldan uzaklaştırmaya kasd ettikleri zaman insan, her şeye galip olan mutlak Rabb'e sığınmalıdır. Çünkü Allah, emirlerine uyup yasaklarından kaçınmayı kötülükleri yok etmek için bir vesile kılmıştır. Allah, insanın açlığını ve susuzluğunu gidermek için yemeyi ve içmeyi nasıl sebep kılmışsa, ilâhî emirlerin gereğini de insanların mutluluğuna bir sebep kılmıştır.

İnsanlığın fikir ve yaşantısının karanlıklardan kurtulması, sapıklık dalgalarından korunması, ancak âlemlerin Rabbi Allah'ın yardımıyla mümkün olur. Allah'ı Rab olarak tanımayanlar, O'nun emirlerini anlamak istemeyenler, kendi arzu ve heveslerinin gereğini yerine getirmek için hiç bir ölçü tanımayanlar, hakka, gerçeğe saygı duymazlar. Kötüyü iyi zannederler. Onların bu tarzdaki yaşayışları, gerçeği görmelerine engeldir. İslâm âlimlerinin şu sözü bu konuya açıklık getirmektedir: “Yediği, içtiği haram olan bir insan, iyiliği ve kötülüğü ayıramaz.” Bâtıl peşinde koşanlar, hangi asırda olurlarsa olsunlar Kur'an'dan hidayet alamazlar.

İnsanları, Allah tarafından emrolundukları şeyleri yapmaktan alıkoyacak, onları Allah'ın emrinin hilafına sevkedecek tuzaklar, günümüzde her zamankinden daha fazladır. Öyleyse Allah'a nasıl sığınmalıyız? O'na sığınış tarzımız nasıl olmalıdır? (4)

Allah'a Sığınma Tarzı Nasıl Olmalı?

Allah'a nasıl ve hangi tarzda sığınmamız gerektiğini Kur'an'dan öğreniyoruz: “*Ne zaman şeytandan bir kötü düşünce seni dürterse (hemen) Allah'a sığın. Çünkü O işitendir, bilendir.*” (7/A'raf, 200) İnsan, ne zaman şeytanî bir tahrikle karşılaşır, hemen Allah'a sığınmalıdır. O kötülüğün doğuracağı cezadan sakınarak Allah'ın dinine iltica etmelidir. Allah'ın nimetinin büyüklüğünü, azabının şiddetini düşünerek hayatında kötülüğe yer vermemelidir. Allah'a sığınış tarzı budur. Allah, gönülden kendine bağlananları bilir. Kendisine sığınmak için söylenen her sözü işitir. İnsanın görüş ufğunun genişlemesi, Allah'a teslimiyetle olur.

Allah’a gerçekten sığınan insanların belirgin özellikleri, âyetlerde açık olarak belirtilmiştir. Allah’a sığınan insan, O’nun dininden ve hükümlerinden habersiz, cahil olamaz. Kendisine vesvese dokunduğu zaman Allah’ın emir ve yasaklarını hatırlar, hemen gerçeği görür. Vesvese karşısında bilinçli olarak Allah’ın nizamına sığınır. Allah’a gerçekten sığınan insanın özelliklerinden biri de, Allah’a tam bir teslimiyet içinde bağlanarak, bildiği ilahî emri her durumda kesin olarak uygulamasıdır.

Allah’a sığınmayı kabullenmeyen insanların en belirgin özelliği de kibirliliktir. Büyüklenme ve cehaletle birlikte, diğerk özellikler de hased, taassub, gazab ve kindir.

İslam’ı değıştirmek ve yok etmek isteyenlerin her türlü fitne ve kötülüğünden, Allah’ın ilahî nizamına sığınmak gerektiğini “Muavvizeteyn/koruyucu sûreler” adı verilen “Felak ve Nâs” surelerinden öğreniyoruz. “*De ki: ‘Yarattığı şeylerin şerrinden, karanlığı çöktüğü zaman gecenin şerrinden, düğümlere üfürüp büyü yapan üfürükçülerin şerrinden ve kıskandığı vakit kıskanç kişinin şerrinden sabahın Rabbine sığınırım!’*” (113/Felak, 1-5) “*De ki: ‘İnsanların kalplerine vesvese sokan, (insan Allah’ı andığında) pusuya çekilen cin ve insan şeytanının şerrinden insanların Rabbine, insanların Melikine (mutlak sahibi ve hâkine), insanların ilâhına sığınırım!’*” (114/Nâs, 1-6)

Şeytandan Allah’a sığınmak, Allah’ın adını anmak, O’ndan yardım dilemek demektir. Hayat, şeytanın vesvesesine karşı uyanık durmakla İslamî bir anlam kazanır. Euzü besmele bir hayat görüşüdür. Dünyayı ilahî vahye göre yorumlamaktır. Hayatı, eşyayı ve kendini, tarihin derinliklerinden gelen Âdem–şeytan, vahy, risalet, hidayet, dalalet kavramları ışığında cevaplamaktır.

“Kovulmuş şeytandan Allah’a sığınırım.” Şeytan nereden kovulmuştu? Cennetten. Nereye gelmişti? Yeryüzüne. Kiminle gelmişti? Atamız Adem ve anamız Havva ile. Ne yapacaktı burada? Allah’ın doğru yolu üzerine oturacak ve insanları “iğvâ” ederek

saptırmaya çalışacaktı. Ne zamana kadar sürecekti bu mücadele? Kendisine verilen mühlet dolana, yani yeryüzü imtihanımız bitip kıyamet kopana kadar...

Görüldüğü gibi, İslam’a göre, dinlerin kaynağı ikidir. Allah’tan gelen ve şeytandan gelen. Allah’tan gelen “vahy”dir. Bununla “hak din” oluşur. Şeytandan gelen ise “vesvese”dir, bununla da “izm”ler oluşur. İnsan ya Allah’tan yana olur, ya da şeytandan yana. İşte euzü besmele bu tercihin açıklanmasıdır. Allah’ı kabul ederek, ona göre bir sistemin tercihi ile şeytanı kabul edip onun kışkırtıcı, isyancı, büyüklük taslayıcı sistemi arasındaki tercih. Her ikisi de din olacaktır. Bu iki din arasındaki mücadele, mühlet dolana kadar devam edip gidecektir. Bu mücadelenin sonucunu Kur'an haber veriyor: Hizbullah (Allah taraftarları, Allah'ın askerleri) galip gelecek; Hizbüşşeytan ise hüsrana uğrayacaktır. (5/Maide, 56; 58/Mücadele, 19). Ne mutlu Allah'ın safındakilere! Yazıklar olsun şeytanın askerlerine!..

Peygamberimiz tüm dualarında euzü besmeledeki ruh ve anlamı yaşatmıştır. Onun yaptığı dualar genellikle şu iki cümleden biri ile başlamaktadır. “Euzü bike” (sana sığınırım) veya “es’elüke” (senden isterim). Peygamberimiz, Allah’a şeytandan sığınmakta ve O’ndan birtakım hayırlar istemektedir. Bununla, hayatın Allah, şeytan ve kişi arasında devam eden ilişki olduğu açıklanmış oluyor. Efendimiz *“Allah’tan bağışlanma, nur, dünya ve ahirette afiyet, ayıplarını gizlemesini, korkulardan emin kılmasını, şeytana karşı korumasını, fazlını, keremini, nusretini, mustaz’aflara yardım etmesini... istiyor. Şeytandan, küfürden, kötü ahlak ve kötü heveslerden, cehennemden, kabir fitnesinden, her şeyin ve her canlının şerrinden, nefsinin şerrinden, âcizlikten, tembellikten, korkaklıktan, cimrilikten, yoksulluk ve borca batmaktan, kederden, çok yaşlılıktan, yangın ve sel felaketinden... Allah’a sığınıyor ve bu şekilde dualar yapmamızı öğütlüyor.* (Buhâri, Deavât, 35-46)

Eûzü besmelede iki şey vurgulanır: 1- Düşman şeytandan Dost Allah’a sığınma, 2- Rahman ve Rahim olan Allah’ın adı ile başlama. Birini dışlama, öbürüne sığınma. Çünkü hayatın manası bundan ibarettir. Ya Allah’tan gelen vahyi din edinir, ona göre yaşar, düşünür,

konuşursun. Ya da şeytandan gelen fücür ilhamını din edindir ona göre konuşur, yaşarsın. Bunun dışında, Allah'ın dinini yaşarken şeytanın vesvesesine karşı uyanık olursun. (5)

Şeytandan istiâze etmek, yalnızca tek bir kötünden ve tek bir kötülükten uzak durmak anlamıyla sınırlı kalmaz; tüm kötülüklerden uzaklaşma anlamını taşır. Kur'an'ı böylesi bir sığınma içinde okumak, onu bütün menfiliklerden Allah'a sığınarak okuma anlamını barındırır. Onu şahsî bir menfaat (basit dünyevî çıkar) için okumama da bu anlama dahildir; bir dünya ehlinin menfaati için okumama da. Onu okurken nefsin aldatmalarından uzak durma da bunun içindedir; dünyevî bir ideolojinin gözlüğünü takmama da. Ona şöhret için muhatap olmama da bunun içindedir; kendi aklına güvenip, aklını doğrulama mercii, onu ise aklın kölesi kılmama da.

Zaten, istiâze'nin bir esprisi, acziyetin kabulüdür. Acziyetini kabullenmeyip kendisine güvenen, başkasına sığınmaz. Başkasına sığınma, ancak acziyetini görenlerin işidir. Allah'a sığınma ise, O'ndan başka tüm şeylerin kendisine sığınılmaya lâayık olmadığını bilip görmeyi gerektirir. Allah'a sığınan, başka herşeyin mahluk olduğunu biliyor ve kendileri birer yaratık olarak korunmaya muhtaç bulunan şeylerin sığınılmaya lâayık olmadığını görüyor demektir. Bu bakımdan şeytandan istiâze, imanın ve ubûdiyetin ayrılmaz bir parçasıdır. Şeytandan ne kadar istiaze ediyorsak, acziyetimizi o derece kabul ediyor ve Rabbimizin koruma ve rahmetini o derece görüyoruz demektir.

Dolayısıyla, istiâzeye niyet eder etmez, şeytanın bacağına Allah'ın izniyle kırmış oluruz. Kendisi bir üstünlük vehmiyle Allah'a isyan eden, Kur'an'da belirtildiği üzere "kibirlenerek kâfir olan" şeytanın ürettiği en büyük tuzak, bizde de böyle bir üstünlük vehmi ve bir kibir hali uyandırmak; nefsimizi okşayarak enaniyetimizi kamçılamaktır. "Şeytanlar, ene'nin gaga ve pençesiyle akılları havaya kaldırıp insanı dalâlet derekelerine atıyorlar." İstiâze sayesinde, bu tehlike, yolun daha başında bertaraf edilmektedir. (6)

Kur'an okumaya, Fâtiha'dan, besmele'den de önce istiâze ile başlanır; Muavvizeteyn sureleri ile Kur'an sona erer. Muavvizeteyn, Korunma, sığınma yollarını gösteren iki sure demektir, Felak ve Nas surelerine denir. Yani Kur'an'a başlarken ne kadar istiaze bilincine ihtiyaç varsa, Kur'an'ı kaparken de o kadar sığınmaya ihtiyaç vardır. Başlangıçta istiaze, kapanışta istiaze. Başla son arasında uyum. Dikkat etmemiz gereken bir husus da; Kur'an'a başlarken cinlerden olan şeytandan Allah'a sığınırken, Kur'an okumayı sona erdirirken "*mine'l-cinneti ve'n- nas*" cin ve insan şeytanlarından Allah'a sığınmamız gerektiğidir.

Kur'an okumaya başlamadan önce istiâze okumak sünnettir. Namazda istiâze okumanın hükmünde ihtîâf vardır. Bazı âlimlere göre vâcib olup, her rekâtta Besmele ve Fâtiha sûresinden önce istâze de okunur. Ebu Hanife Ve İmam Şâfi'i'ye göre, okunması sünnet olup sadece birinci rekâtta Besmele ve Fâtiha sûresinden önce okunur. Çünkü bu iki imama göre namazdaki kıraatin hepsi bir tek kıraat sayılır.

Hız. Peygamber'in istiaze duasını okuduğuna dair pek çok hadis rivayet edilmiştir. Bu ifadelerden bazıları "Eûzü billâhi's-Semî'l-Alîmi mine's-şeytânirracîm", "Esteıyzü billâhi mine's-şeytânirracîm" şeklindedir. Yine istiâze, "neûzü billâh", "meâzallah" şeklinde de kullanılır. Tuvalet veya banyoya girerken, kapıya yaklaşınca, "eûzü billâhi mine'l hubsi ve'l-habâis" denilir veya eûzü çekilir.

İstiâze Şuurunun Bize Kazandıracığı Anlayış ve Davranışlar

Yapılması gerekeni yaptıktan sonra Allah'a sığınmalı ve O'ndan yardım istenmelidir. Şeytandan ve onun ilke ve yönlendirmelerinden uzaklaşmadığımız sürece Allah'a sığınmanın hiçbir anlamı yoktur. Dille şeytana düşman olurken, diğer tüm uzuvlarımızla şeytana dostluk ve bağlılık, istiâze şuuruyla bağdaşmaz.

İstiâze, "hicret"tir; Şeytanî özelliklerden Rahmânî vasıflara; Basit, geçici ve hayvanî olduğu kadar şeytanî zevklerden, sonu acıyla bitecek yapay duygulardan, şeytanî sanal lezzetlerden ebedî saadetlere hicret. İstiaze şuuruna sahip bir mü'min, Kur'an'da övülen o mutluluk çağının zirve kahramanları olan ashab'a ashab olup, sonu fetihle biten hicret için yol arkadaşlığına hazırlanabilir.

Kul ne yaparsa yapsın, Allah'ın dilemesi ve yardımı olmadan hiçbir şey olmaz. Öyleyse O'nun yardımına müstahak olarak O'ndan istemeliyiz.

Şeytandan Allah'a sığınan, şeytanî özellik ve vasıflardan da Allah'a sığınmış demektir. "Şeytan" azgın ve haktan uzak demektir. Azgınlıktan ve hakka uzak olmaktan kurtulup, gerçek kul olmaya, Hakkın adamı olmaya çalışmalıyız.

Şeytan azılı tarihî düşmanımızdır. Onu iyi tanımalı ve hilelerine karşı uyanık olmalıyız. Cinlerden olduğu gibi, insanlardan da şeytanların olduğunu ve her yerde her zaman onlarla karşılaşabileceğimizi unutmamalıyız. Evden çarşıya, işten okula, sofradan tuvalete, mescidden cepheye kadar her yerde düşmanımızla karşılaşabiliriz.

Şeytanın kovulma ve lânetlenme sebebini değerlendirmeli ve aynı durumlara düşmemek için gayret etmeliyiz. Biliyoruz ki şeytan, Allah'ın emrine kibirlenip isyan etti ve o yüzden kovuldu, lânetlendi. Onu, ne sahip olduğu ilmi kurtarabildi, ne de zekâsı. Öyleyse vahyin ışığında bir akıl ve ilimle hikmetleri yakalamaya ve yaşamaya çalışmalıyız.

Şeytana lânetle yetineceğimize, ona uymayarak, onu mahvedecek şekilde Allah'ı çokça anarak onu yenmeli ve kahretmeliyiz. Unutmayalım ki, şeytan ve askerleri, kendi misyonlarını yapıyor. Biz, dünyadaki görevimizi yerine getirirsek, şeytana da uymamış oluruz. (7)

Tuvalet girerken, şeytandan korunmak için eûzü çekmeliyiz de; televizyonun düğmesini açarken eûzü, kaparken de en azından istiğfar çekmeli değil miyiz? Caddeye, çarşıya, dolmuşa dım atarken, iş başında, aş başında, gafletle geçen dakikalar, saatler, hatta günler içindeki tüm şerlerden, istiazedeki sığınak dışında kimin kalesine sığınabiliriz? Kur'an okurken istiaze gerekir de, beşerî kitaplar, gazeteler okunurken gerekmez mi dersiniz?

İstiâze, müslüman için şeytana ve taifesine, şeytan dostları ve askerlerine karşı uyanıklık ifadesi olmaktadır. İstiâze, mü'min için sanki düşmana karşı sürekli kullandığı, dilinde ve gönlünde taşıdığı bir silâh gibidir.

Allah'ı tek Rabb, tek Melik ve tek İlâh kabul ederek O'na sığınanlara, Allah'ın yardımı erişecektir. Unutulmamalıdır ki, insanlığın saadeti, şuurlu bir iman ve her türlü kötülüklerden Allah'ın dinine sığınıp sakınmalarıyla mümkün olacaktır. *"En iyi koruyan Allah'tır ve O merhametlilerin en merhametlisidir."* (12/Yûsuf, 64) *"O, ne güzel dost, ne güzel vekildir."* (8/Enfâl, 40; 3/Âl-i İmrân, 173)

- 1- İslam Ansiklopedisi, Şamil, c. 3, s. 211
- 2- Y. Çiçek, F. Yıldız, İstiâze Şeytan, 11-13
- 3- a. g. e. 33
- 4- a. g. e. 37
- 5- İ. Eliaçık, İslâm ve Sosyal Değişim, s. 20-23
- 6- M. Karabaşoğlu, Kur'an Okumaları, s.17-18
- 7- A. Akpınar, Namaz Duâları ve Sûreleri, s. 21, 26

İstiâze İle İlgili Âyet-i Kerimeler

- a- Allah'a Sığınmak: Felak, 1-5 ; Nas, 1-6
- b- Kur'an Okumak İstendiğinde Şeytandan Allah'a Sığınmak: Nahl, 98

- c- Şeytanın Şerrinden Allah'a Sığınmak: A'raf, 200 ; Nahl, 98 ; Mü'minun, 97-98 ; Fussilet, 36 ; Nas, 1-6
- d- Kafirlerin Şerrinden Allah'a Sığınmak: Bakara, 286 ; Enfal, 45 ; Yunus, 85-86 ; Mü'min, 56 ; Mü'mtehine, 5
- e- Yaratıkların Şerrinden Allah'a Sığınmak: Felak, 1-2
- f- Gecenin Şerrinden Allah'a Sığınmak: Felak, 1,3
- g- Büyücülerin Şerrinden Allah'a Sığınmak: Felak, 1,4
- h- Hased Edenlerin (kıskançların) Şerrinden Allah'a Sığınmak: Felak, 1,5
- i- Bazı Peygamberlerin Bazı Kötülüklerden Allah'a Sığınmaları: Bakara, 67 ; Hud, 48 ; Yusuf, 23-24 ve 79 ; Mü'min, 27 ; Meryem, 16-18 ; Duhan, 18-22
- j- Günah İşlemekten Allah'a Sığınmak: Yusuf, 23
- k- Şeytanın Yanımızda Bulunmasından Allah'a Sığınmak: Mü'minun, 98
- l- Hesap Gününe İnanmayan Her Kibirliden Allah'a Sığınmak: Mü'min, 27
- m-Büyüklik Taslayıp, Delilsiz Olarak Allah'ın Ayetleri Hakkında Tartışanlardan Allah'a Sığınmak: Mü'min, 56
- n- Cahillerden Olmaktan Allah'a Sığınmak: Bakara, 67
- o- İçyüzünü Bilmediği Bir Şeyi Allah'tan İstemekten Allah'a Sığınmak: Hud, 48.

İstiâze İle İlgili Bazı Hadis-i Şerif Kaynakları

- a- Sahihü'l Buhari: Deavat 35-46 ; Et'ime, 28 ; Eşribe, 30 ; Bed'ül Halk, 11; Edeb, 76; Tefsir, 6/2 ; Ezan, 149 ; Cihad, 25 ; Fiten, 15 ; Rikak, 52 ; Ezan, 4 ; Amel fi's-Salat, 18 ; Sehv, 6.
- b- Sahihü'l Müslim: Salat, 19 ; Mesacid, 89 ; Fiten, 4,7,10 ; Zikr, 47-52, 61,62,66,73,76,96 ; Birr, 109,110 ; Fedailü's-Sahabe, 140 ;Eymen, 36.
- c- Tirmizi: Tahare, 4 ; Deavat, 15, 19, 67, 74, 76, 110.
- d- Nesai: İstiaze, 7, 12, 17, 18, 25, 26, 33, 38, 60 ; Ezan, 30 ;
- e- Ebu Davud: Salat, 31 ; Edeb, 98, 104 ; Salat, 18, 119, 120, 122 ; Tıbb, 19.
- f- Müsned, Ahmed b. Hanbel: 1/ 247 ; 2/ 202 ; 3/ 50, 427 ; 5/ 356 ; 6/ 31, 100, 139, 190.
- g- Muvatta: Nida, 6

Konuyla İlgili Geniş Bilgi Alınabilecek Kaynaklar

1. Tefsir-i Kebir, Fahreddin Razi, Akçağ Y. c. 1, s. 88 - 127
2. Hadislerle Kur'an Tefsiri, İbni Kesir, Akçağ Y. c. 2, s. 23 - 34
3. İstiâze Şeytan, Yakup Çiçek, Fahrettin Yıldız, Bir Y.
4. Kur'an Okumaları, Metin Karabaşoğlu, Karakalem Y. s. 16-18
5. İslam Ansiklopedisi, Şamil Y. C. 3 s. 211 - 212
6. Sorularla Fatiha Suresi, Zabit Ali Durmuş, Ali İçipak, YendaY. S. 11 - 35

7. Fatiha Üzerine Mülâhazalar, Hikmet Işık, Nil Y. S. 56 - 75
8. Namaz Duaları ve Sureleri, Ali Akpınar, Suffe Y. S. 21 - 26
9. İşaratü'l- İcaz, Said Nursi, Tenvir Y.
10. Fatiha Suresi ve Türkçe Namaz, Sait Şimşek, Beyan Y. s. 19-21
11. İslam ve Sosyal Değişim, İhsan Eliaçık, Bengisu Y. s. 20-24
12. Kur'an Okumaları, Metin Karabaşoğlu, Karakalem Y. s. 16-18
13. Kur'an Cevap Veriyor, İzzet Derveze, Yöneliş Y. s. 235- 275
14. Şâmil İslâm Ansiklopedisi, Şâmil Y. c. 3, s. 58-59; c. 6, s. 38-42
15. Kur'an'da Günah Kavramı, Sadık Kılıç, Hibaş Y. s. 276-284
16. İnanç ve Amelde Kur'anî Kavramlar, Muhammed el-Behiy, Yöneliş Y. s. 133-153
17. Kur'an'da Temel Kavramlar, Ali Ünal, Kırkambar Y. s. 209-216
18. İslâm'ın Temel Kavramları, Hüseyin K. Ece, Beyan Y. s. 284-287
19. Hz Adem, Hüseyin K. Ece, Denge Y. s. 111-144
20. Şeytan, A. Osman Ateş, Beyan Y.
21. Şeytan ve Yoldaşları, Kemal Çinel, Alem Y.
22. Şeytanca Protokoller, Adil Gökburun, Şahsi Y.
23. Şeytanın Tuzakları: İnsanın Kurtuluş Yolları 1-2, İbni Kayyim El-Cevziyye, Uysal Kit. Y.
24. Şeytanın Tuzakları, S. Ahmet Uzun, Mektup Y.
25. Şeytanın Hileleri ve Kurtuluş Çareleri, Murat Tarık Yüksel, Demir Kitabevi Y.
26. Şeytanın Varlığı ve Mahiyeti, Murat Tarık Yüksel, Demir Kitabevi Y.
27. Şeytanizme Rağmen İslami Uyanış, Mehmet Alagaş, İnsan Dergisi Y.
28. Şeytanla Münazara, Ümit Şimşek, Zafer Y.
29. Şeytanlardan Korunma Yolu, Abdülhamid Bilali, Şafak Y. / Büruc Y.
30. Şeytan Girmeyen Evler, Muhammed Efsayim, Uysal Kitabevi Y.
31. İnsanın Ezelî Düşmanı Şeytan, Osmanlı Y.
32. Şeytanla Münazara, Ümit Şimşek, Zafer Y.
33. Şeytanın Enâniyeti, Harun Yahya, Vural Y.
34. Satanizm -Şeytana Tapınmanın Yeni Adı-, Ahmet Güç, Alfa Y.
35. Nefis ve Şeytan, Mehmet Hulusi İşler
36. İnsan ve İnsanüstü, Süleyman Ateş, Dergâh Y.
37. Vesvese, Sebepleri ve Kurtuluş Yolları, Mehmed Paksu, Nesil Y.
38. Cin, Şeytan ve Büyüden Korunma, Halil b. İbrahim Emin, Uysal Kitabevi Y.
39. Kur'an'a Göre Melek, Cin, Şeytan, Lütfullah Cebeci, Şûle Y.
40. Kötülük Odakları, Şeytan, Zübeyir Yetik, Beyan Y.
41. İstiâze Şeytan, Yakup Çiçek, Fahrettin Yıldız, Bir Y.
42. Dünden Bugüne Şeytan ve Dostları, Mehmed Alagaş, İnsan Dergisi Y.